

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 201/2023-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], zastúpených AK Castiglione s. r. o., Námestie Martina Benku 10, Bratislava, IČO 51 635 046, v mene ktorej koná advokát a konateľ Mgr. Mario Castiglione, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Cdo 205/2022 z 30. novembra 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 22. marca 2023 domáhajú vyslovenia porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 4 Cdo 205/2022 z 30. novembra 2022 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Sťažovatelia sa tiež domáhajú náhrady trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že Okresný súd Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) uznesením z 11. marca 2021 nariadil neodkladné opatrenie, ktorým uložil žalovanému [REDACTED] (ďalej len „žalovaný“), povinnosť zdržať sa podávania, resp. zasielania podaní súdom a orgánom verejnej správy v mene sťažovateľa v 1. rade ako žalobcu v 1. rade (výrok I). Okresný súd uviedol, že sťažovatelia osvedčili, že žalovaný sa bez právneho

dôvodu považuje za štatutárny orgán sťažovateľa v 1. rade, a teda si osvojuje práva, ktoré z titulu tejto pozície má sťažovateľ v 2. rade, čím nedôvodne zasahuje do právneho postavenia a právnej istoty oboch sťažovateľov a zaťažuje ich úkonmi a nákladmi. Na účely zabránenia možných ďalších úkonov neoprávnene vykonávaných žalovaným bol potrebný okamžitý zásah okresného súdu vo forme nariadenia navrhnutého neodkladného opatrenia.

3. Proti uzneseniu okresného súdu podal žalovaný odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) uznesením z 29. júla 2021 tak, že uznesenie okresného súdu vo výroku I zmenil tak, že návrh na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol. Krajský súd poukázal na to, že sťažovatelia nepodali žalobu vo veci samej a ani neuviedli, že by takú žalobu podať chceli, preto sa javí, že sťažovatelia mali v úmysle neodkladným opatrením dosiahnuť trvalú úpravu pomerov v zmysle § 336 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). Krajský súd následne poukázal na register mimovládnych neziskových organizácií vedený Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky a tiež aj na výpis z tohto zoznamu, ktorý preukazuje sídlo a štatutárny orgán, pričom *„tento výpis je potrebné považovať za verejnú listinu, na ktorú sa vzťahuje prezumpcia jej správnosti v zmysle § 205 C. s. p.. Vychádzajúc z listinného dôkazu k návrhu na neodkladné opatrenie priloženého, ako aj z dostupnej webovej stránky Ministerstva vnútra je zrejmé, že žalobca 1./ má sídlo v Advokátskej kancelárii [redacted], [redacted]; a štatutárnymi zástupcami sú predseda [redacted], podpredseda [redacted] a člen [redacted].“*. Ak sťažovatelia poukazujú na to, že žalovaný spochybňuje pravdivosť verejnej listiny, čím má narúšať ich právnu istotu, je dôkazné bremeno na žalovanom, aby v príslušných konaniach *„poprel pravdivosť verejnej listiny a predložil dôkazy o svojom tvrdení, pretože v prezumpcii správnosti verejnej listiny je prenos dôkazného bremena na toho, kto popiera správnosť jej vecného obsahu. Samotné popieranie obsahu verejnej listiny, alebo jej spochybnenie nemôže mať za následok, že sa z jej obsahu nebude vychádzať, lebo výslovne znenie zákona to neumožňuje. Záznam v registri mimovládnych neziskových organizácií potvrdzuje právny i faktický stav; a teda zabezpečuje právnu istotu stranám. Vychádzajúc z vyššie uvedeného nemožno prijať tvrdenie žalobcov o právnej neistote ich postavenia za osvedčené, v dôsledku čoho je nutné konštatovať, že žalobcovia neosvedčili porušenie hmotnoprávneho nároku a podmienky pre nariadenie neodkladného opatrenia tak nemožno považovať za splnené.“*

4. Ak by žalovanému bola uložená povinnosť zdržať sa podávania, resp. zasielania podaní súdom a orgánom verejnej správy bez reálneho protiprávneho konania žalovaného, išlo by o neprimeraný zásah do jeho ústavného práva podľa čl. 46 ústavy. Podľa krajského súdu návrh sťažovateľov *„nesúvisí so žiadnym hmotnoprávnym nárokom strán sporu, ktorý by vyžadoval okamžitú ochranu. Keďže požadované neodkladné opatrenie nemá povahu procesného zabezpečovacieho prostriedku vo vzťahu k hmotnoprávnemu nároku (ktorý by mohol byť riadne uplatnený žalobou) je využitie procesného prostriedku neprípustné.“*

5. Sťažovatelia proti uzneseniu krajského súdu podali dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovali z dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie odmietol ako neprípustné, keď nezistil také skutočnosti, ktoré by odôvodňovali záver, že krajský súd svoje uznesenie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Krajský súd v odôvodnení uznesenia uviedol, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, citoval aplikované ustanovenia, z ktorých vyvodil svoje právne závery. Myšlienkový postup krajského súdu *„je v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom*

na všetky rozhodujúce skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že v konaní nebolo žalobcami 1/ a 2/ preukázané naplnenie podmienok pre nariadenie neodkladného opatrenia, pretože neosvedčili porušenie hmotnoprávneho nároku.“. Najvyšší súd sa stotožnil s právnym záverom krajského súdu o neprimeranom zásahu do ústavného práva žalovaného podľa čl. 46 ústavy založenom okresným súdom nariadeným neodkladným opatrením. Podľa najvyššieho súdu odôvodnenie uznesenia krajského súdu spĺňa náležitosti vyplývajúce z § 393 ods. 2 v spojení s § 220 ods. 2 CSP.

II.

Argumentácia sťažovateľov

6. Sťažovatelia namietajú porušenie označených práv podľa ústavy a dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu. Sťažovatelia namietajú, že napadnuté uznesenie je arbitrárne a nedostatočne odôvodnené, keď najvyšší súd sa v lakonickom odôvodnení stotožnil s rovnako lakonickým odôvodnením uznesenia krajského súdu ako odvolacieho súdu, keď oba súdy zjavne nepochopili podstatu argumentácie sťažovateľov, pričom sťažovateľom neposkytli adekvátnu odpoveď na ich argumentáciu.

7. Predmetnom neodkladného opatrenia totiž je, aby žalovaný protiprávne nekonal v mene sťažovateľov. Sťažovateľom nevádi čeliť žalobám, majú ale „*legitímny záujem na právnu ochranu pred opakovaným konaním v ich mene... protiprávne konať v mene iného nie je súčasťou práva žalovaného na súdnu ochranu a skúmať proporcionalitu ochrany týchto práv pravdepodobne ani nie je na mieste.*“.

8. Ak by aj opak bol pravdou, je zrejmé, že ústavné právo sťažovateľov (nebyť vystavovaný opakovane právnej neistote z dôvodu protiprávnych návrhov podávaných v ich mene žalovaným) je viac hodné ochrany ako právo žalovaného takúto protiprávnu a nedobromyseľnú aktivitu vyvíjať, využívajúc základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

9. Najvyšší súd na uvedenú argumentáciu v napadnutom uznesení nijako nereagoval, odôvodnenie v bodoch 16 a 17 je absolútne bezobsažné. Nie je vôbec zrejmé, či sa najvyšší súd s porozumením oboznámil s podstatou dovolacej argumentácie sťažovateľov. Kľúčovému argumentu sťažovateľov o neprípustnosti konania v mene inej osoby nevenoval najvyšší súd v celom odôvodnení ani jednu vetu.

10. Sťažovatelia zdôrazňovali, že žalovaný mal od počiatku vedomosť o protiprávnosti svojho konania. V tomto smere poukazujú na rozsudok krajského súdu č. k. 1 Cob 144/2018-951 z 29. novembra 2018, v rámci ktorého súd prvej inštancie, ako aj krajský súd posudzovali otázku, kto je predsedom sťažovateľa v 1. rade, resp. kto je oprávnený konať v jeho mene. Krajský súd vyslovil jednoznačný právny názor v prospech sťažovateľa v 2. rade. S týmto právnym názorom sa napokon stotožnil aj najvyšší súd ako dovolací súd, ktorý odmietol dovolanie žalovaného (podané v mene sťažovateľa v 1. rade) proti predmetnému rozsudku z dôvodu, že bolo podané neoprávnenou osobou.

11. Najvyšší súd navyše pri odôvodňovaní napadnutého uznesenia bol zjavne nedôsledný, keď konštatoval, že odvolací súd sa mal stotožniť s právnym záverom súdu prvej inštancie (bod 16

napadnutého uznesenia *in fine*), čo je zjavne nesprávna a nelogická argumentácia, keď krajský súd zamietol návrh na nariadenie neodkladného opatrenia. Najvyšší súd sa len formalisticky stotožnil s uznesením krajského súdu, pričom jeho rozhodnutie „*iba uznáva skutočnosť, aké neprijemné je postavenie sťažovateľov šikanovaných neustálou procesnou aktivitou žalovaného*“, ale reálnu súdnu ochranu neposkytuje.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

12. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie označených práv podľa ústavy a dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktoré sťažovatelia považujú za arbitrárne a formalisticky odôvodnené bez akejkoľvek reakcie najvyššieho súdu na podstatu argumentácie sťažovateľov.

13. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri ktorého predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

14. Ústavný súd opakovane judikuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nie je jeho úlohou zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, II. ÚS 231/04).

15. Pri skúmaní ústavnej udržateľnosti právnych záverov najvyššieho súdu v napadnutom uznesení sa ústavný súd v potrebnom rozsahu tiež oboznámil s uznesením krajského súdu z 29. júla 2021 vydaným v odvolacom konaní.

16. Odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu v spojení s uznesením krajského súdu predstavuje podľa ústavného súdu dostatočný základ pre jeho výrok, ktorým zamietol návrh sťažovateľov na nariadenie neodkladného opatrenia (a odmietol dovolanie ako neprípustné). Najvyšší súd v napadnutom uznesení v spojení s uznesením krajského súdu primeraným, logickým, zrozumiteľným a dostatočným spôsobom sťažovateľom objasnil, prečo bol ich návrh na nariadenie neodkladného opatrenia zamietnutý, preto napadnuté uznesenie nie je zjavne neodôvodnené. Právne závery najvyššieho súdu v spojení s krajským súdom v uvedených uzneseniach nemožno považovať

za arbitrárne, t. j. také, ktoré by nemali oporu v zákone, resp. popierali by podstatu, zmysel a účel aplikovaných ustanovení Civilného sporového poriadku. Z odôvodnení predmetných uznesení vyplýva, že konajúce všeobecné sudy sa návrhom sťažovateľov zaoberali, skúmali argumentáciu v ňom uvedenú a poskytli primeranú odpoveď na túto argumentáciu, ktorá podľa názoru ústavného súdu nevybočuje z ústavne akceptovateľných rámcov, keďže predstavuje jedno z možných ústavne akceptovateľných riešení vymedzenej skutkovej situácie.

17. Odôvodnenie napadnutého uznesenia môže pôsobiť stručne, avšak je potrebné zohľadniť, že najvyšší súd v dovolacom konaní nepreskúmaval skutkový stav a neprehodnocoval právne posúdenie krajského súdu, ale skúmal danosť uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP, čo napokon aj priamo vyplýva z argumentácie najvyššieho súdu. V rámci uvedeného dovolacieho dôvodu hodnotil kvalitu odôvodnenia uznesenia krajského súdu, pričom skúmal zákonné komponenty uvedeného odôvodnenia, pričom dospel k záveru, že odôvodnenie uznesenia krajského súdu spĺňa zákonom vyžadovaný obsah, preto nemožno uvažovať o naplnení uplatneného dovolacieho dôvodu. Odkaz sťažovateľov na stotožnenie sa so závermi súdu prvej inštancie, je odkazom na chybu v písaní, resp. inú zrejmu nesprávnosť v texte odôvodnenia napadnutého uznesenia, ktorá nie je takého charakteru a rozsahu, aby viedla k nezrozumiteľnosti a ústavnej neakceptovateľnosti odôvodnenia napadnutého uznesenia ako takého.

18. Pokiaľ ide o odôvodnenie uznesenia krajského súdu – jeho podstatným prvkom je poukaz na to, že o oprávnení sťažovateľa v 2. rade konať v mene sťažovateľa v 1. rade svedčí výpis z registra mimovládnych neziskových organizácií, ktorý je verejnou listinou. Uvedená verejná listina zakladá právnu istotu sťažovateľov v tom zmysle, že ani spochybnenie správnosti údajov uvedených vo výpise nevedie automaticky k spochybneniu pravdivosti údajov v ňom uvedených. Ten, kto spochybňuje údaje vo verejnej listine, je zaťažený dôkazným bremenom hodnoverne preukázať svoje tvrdenia. Na tomto základe krajský súd dospel k záveru, že návrh na nariadenie neodkladného opatrenia nesúvisí s hmotnoprávnym nárokom strán sporu, ktorý by vyžadoval okamžitú ochranu. Za ďalší argument v prospech zamietnutia návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia považoval krajský súd neprimeraný zásah do ústavného práva žalovaného podľa čl. 46 ústavy.

19. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti neuviedli žiadnu argumentáciu, ktorou by preukazovali porušenie základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy. Obdobne širšie (meritórne) súvislosti týkajúce sa sťažovateľov a žalovaného neboli relevantné pri preskúmaní ústavnej udržateľnosti právnych záverov najvyššieho súdu v napadnutom uznesení.

20. Námietky sťažovateľov takto neboli v súhrne spôsobilé spochybniť ústavnú udržateľnosť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu v spojení s uznesením krajského súdu. Na tomto základe ústavný súd podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ústavnú sťažnosť sťažovateľov odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

21. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľov, ako ich špecifikovali v petite ústavnej sťažnosti. Nad rámec veci ústavný súd konštatuje, že za predmet konania považoval namietané porušenie označených práv podľa ústavy a dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu. Vzhľadom na podmieňujúci spôsob formulácie petitu ústavnej sťažnosti vo vzťahu k uzneseniu krajského súdu uvedené nepovažoval za predmet konania. Je však nutné pripomenúť, že v rámci skúmania ústavnej

udržateľnosti právnych záverov najvyššieho súdu ústavný súd preskúmal v primeranom rozsahu aj právne závery krajského súdu v jeho uznesení.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. apríla 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu